

До результатів реформи можна віднести таке: упродовж січня-березня 2017 року реальна заробітна плата зросла на 19,3% (за аналогічний період у 2016 році зафіксовано падіння на 6,8%); оборот роздрібної торгівлі у січні-березні 2017 року порівняно із відповідним періодом 2016 року у порівнянних цінах зріс на 3,1% (за цей же період у 2016 році – на 1,6%); поліпшення бізнес-клімату в умовах проведення політики дерегуляції підприємницької діяльності та збереження відносної цінової та курсової стабільності, що, у свою чергу, сприяло зміцненню довіри інвесторів до економіки країни (у січні-березні 2017 року отримано позитивну динаміку капітальних інвестицій на рівні 21,4%, тоді як у цей же період 2016 року приріст індексу капітальних інвестицій становив 0,7%) [3].

Бібліографія

1. Офіційний сайт банку ПАТ «КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://credit-agricole.ua>.
2. Поповенко Н.С. Державна підтримка розвитку малого бізнесу в Україні / Н.С. Поповенко, О.В. Ганенко // ЕКОНОМІКА: реалії часу. – 2012. – № 1(2). – С. 126–132.
3. Тенденції тіньової економіки в Україні у I кварталі 2017 року / Аналітичний збірник / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.

Яна БІЛОУС

Луганська філія Інституту економіко-правових досліджень НАН
України

ОГЛЯД ЧИННИКІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Реформа місцевого самоврядування має забезпечити розвиток самодостатніх територій регіонів, створити умови для покращення життєдіяльності територіальних громад. Серед основних пріоритетів державної регіональної політики є реалізація комплексних завдань підтримки, підвищення конкурентоспроможності та успішності об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

У цьому контексті вирішального значення набувають питання якості перспективних планів, за якими відбувається об'єднання ОТГ; стратегії соціально-економічного розвитку ОТГ; кадрового складу ОТГ, інвестиційної політики та проектів на отримання субвенцій від Державного регіонального розвитку на розвиток інфраструктури.

Проблематиці конкуренції і конкурентоспроможності присвячено значну кількість праць вітчизняних і зарубіжних авторів, але більшість з

них зорієнтована на рівень держави, регіону або підприємства. У той же час майже не приділено уваги питанням конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад, її особливостей, чинників впливу та методів оцінки.

Розробка перспективних планів формування територій громад області є одним з найвідповідальніших кроків на довготривалому та нелегкому шляху децентралізації влади, адже саме від цього залежить не тільки подальший розвиток місцевого самоврядування та територіальна організація влади в Україні, а й конкурентоспроможність об'єднаних територіальних громад, регіону та держави. На жаль, більшість областей підійшли до цього питання більш формально ніж відповідально, і сьогодні однією з причин повільного об'єднання громад є те, що виникає необхідність вносити зміни до перспективних планів.

Процес розробки стратегії соціально-економічного розвитку ОТГ передбачає вибір пріоритетів, у яких ОТГ може бути конкурентною щодо інших ОТГ регіону та країни. Цей вибір повинен здійснюватись за результатами діагностики наявних ресурсів, які ОТГ має у своєму розпорядженні – природні, виробничі, людські, фінансові, професійні кадрові та ін.

Наявність інтелектуального, кадрового потенціалу – одна з головних передумов успішного функціонування та конкурентоспроможності ОТГ. Громада – це в першу чергу люди. Керівник повинен уміти грамотно управляти, розумітися на питаннях життєзабезпечення. Сьогодні ситуація складається таким чином, що кадровий дефіцит відчувають невеликі громади з чисельністю населення нижче 5 тис. осіб, а також громади Донецької та Луганської області через бойові дії на території даних областей. Тому необхідно звернути увагу на формування кадрового потенціалу, для того щоб сформовані громади могли мати повноцінний виконком та фахівців управління, які б змогли правильно побудувати оргструктуру громади та працювати над напрямками підвищення її конкурентоспроможності.

Одним із найголовніших чинників конкурентоспроможності ОТГ є чинник економічної (фінансової) спроможності. Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України було складено Рейтинг областей за формуванням спроможних територіальних громад [1]. Рейтинг було складено за чотирма параметрами моніторингу, зокрема: кількістю об'єднаних територіальних громад, площею об'єднаних територіальних громад, територіальними громадами, що об'єдналися та кількістю ОТГ, з чисельністю менше 5000 осіб. Так, за даними рейтингу, Луганська обл. опинилась на 16 місці з 21, а Донецька обл. – на 14 місці.

Сьогодні значущості набувають питання не кількості громад, а їхньої якості. Перед тим, як об'єднуватися, необхідно поррахувати, чи буде нова громада спроможною. При цьому варто враховувати рейтинг спроможності об'єднаних територіальних громад, нещодавно розроблений Міністерством [1]. Фінансовий моніторинг та рейтингування за чотирма основними показниками показують сильні та слабкі місця об'єднаних громад. Методика підрахунку спроможності громад також може стати інструментом для того, щоб правильно планувати об'єднання. Оцінку фінансової спроможності 366-ти ОТГ проведено на підставі результатів моніторингу виконання місцевих бюджетів за перше півріччя 2017 року та за 4 основними показниками (табл. 1) (наведено дані по Луганській та Донецькій обл.).

Таблиця 1

**Оцінка фінансової спроможності ОТГ Луганської і Донецької обл.
(із 366 ОТГ по Україні)¹**

Місце в загальному рейтингу	Область	Назва ОТГ	Показник 1	Показник 2	Показник 3	Показник 4
			Власні доходи на 1-го мешканця за 1 півріччя 2017 (грн. на ос.)	Рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової/реверсної дотації у доходах) (%)	Капітальні видатки на 1-го мешканця (без субвенцій з держбюджету) (грн./ос.)	Питома вага видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах (без трансфертів) (%)
3	Донецька	Шахівська	6 457.9	-2.6%	2064.1	8.6%
14	Донецька	Лиманська	2 351.1	0.0%	389.0	11.4%
32	Донецька	Миколаївська	1 399.6	-1.6%	255.2	10.8%
36	Луганська	Новопсковська	1 299.3	-1.0%	740.7	14.7%
54	Донецька	Соледарська	2 067.6	-6.4%	46.8	11.0%
86	Луганська	Білокуракинська	1 384.2	0.0%	181.7	21.8%
93	Донецька	Іллінівська	1 625.7	-9.6%	47.2	19.1%
244	Луганська	Чмирівська	632.7	19.0%	244.1	33.3%
264	Донецька	Черкаська	607.2	27.3%	611.2	48.0%

¹ – За даними Мінрегіону [2]

Аналіз загального рейтингу з 366 ОТГ свідчить про те, що найнижчі показники фінансової спроможності характерні для більшості невеликих громад. Виняток становлять окремі невеликі громади на території, яких розміщені бюджетоутворюючі підприємства та потужні підприємства реального сектору економіки (наприклад, Шахівська ОТГ).

Об'єднані територіальні громади отримують від держави кошти на розвиток інфраструктури і вже можуть їх використовувати. Але через брак досвіду у підготовці відповідних проектів їм потрібна підтримка і

допомога фахівців, у тому числі — спеціалістів обласних та районних державних адміністрацій. Цього року швидкість подання проєктів на фінансування з ДФРР і їхня якість дещо підвищилися порівняно з 2016 роком, але все одно значна частина повертається на доопрацювання. Це обумовлено тим, що більшість проєктів спрямована на ремонткування та «залаткування дір», а не на розвиток об'єднаних територіальних громад.

Отже, для підвищення конкурентоспроможності ОТГ необхідно, перш за все, позбутися формальності у підходах до розробки перспективних планів та стратегій соціально-економічного розвитку ОТГ. Програма реалізації стратегії соціально-економічного розвитку ОТГ повинна базуватися на тому, що її наріжним каменем є конкурентоспроможність. Необхідно враховувати чинники, які зумовлюють підвищення конкурентоспроможності, та розробляти відповідні організаційно-економічні механізми її забезпечення.

Подальшого дослідження набувають питання аналізу особливостей та методів оцінки конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад.

Бібліографія

1. Мінрегіон оприлюднив рейтинг областей за формуванням спроможних територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/pics/upload/604-a989ae87c828e586dacf51811fc4d93f.pdf>.

2. Оцінка фінансової спроможності 366 ОТГ за перше півріччя 2017 року // Центральний офіс реформ при Мінрегіоні. Група фінансового моніторингу. – 2007. – 8 с.

Роксолана БАЗИЛЕВИЧ

Тернопільський національний економічний університет, Україна

РИНОК ПРАЦІ ТА МЕХАНІЗМ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

В сучасних умовах розвитку економіки особливої актуальності набувають проблеми ефективної зайнятості населення України, створення ринку робочої сили і запобігання масштабного безробіття. Ринок праці є системою суспільних соціальних відносин, пов'язаних з наймом і пропозицією праці, тобто це механізм, що забезпечує узгодження ціни і умов праці між роботодавцями і найманими працівниками та регулює її попит та пропозицію.

Ринок праці посідає центральне місце серед інших ринків. Він перебуває під впливом багатьох факторів, більшість яких залежить від товарного ринку. Кон'юнктура ринку формується під впливом стану економіки, способу господарювання і структурних змін, технічного і